

Santiago ryšys su prosenelių gimtine: esu lietuvis ne tik pagal kilmę, bet ir pasirinkimu

Ketvirtosios kartos Argentinos lietuvis Santiago Markus prosenelių gimtinėje praleido 8 mėnesius. Jis norėjo geriau pažinti žmones, kultūrą ir pagerinti lietuvių kalbos žinias. Visgi pašnekovas pabrėžia: nors geografiškai toli, Lietuva visada buvo emociškai artima. „Kad ir kur būčiau fiziškai, žinau, kad Lietuva yra reikšminga mano tapatybės dalis“, - portalui LRT.lt sako lietuvių kilmės argentinietis.

LRT.lt | Ugnė Jonaitytė

Šeima išvyko beveik prieš 100 metų

Santiago šeimos kelias į Argentiną pasuka 1928 m. Jo prosenelis Jokūbas ir prosenelė Domicelė palieka gimtinę atskirai, bet susipažįsta laive „Sierra de la Ventana“, plukdančiame naujo gyvenimo link.

Kaip pasakoja Santiago, iš Lietuvos jie išvyko ieškodami geresnės ateities, kaip ir daugelis to meto imigrantų iš Europos. Santiago proseneliai savo gyvenimą tęsė nepažįstamoje šalyje, atsivežė gimtąją kalbą, tradicijas ir viltį sukurti kažką naujo, bet kartu nenutolti nuo savo šaknų.

„Apsigyvenę mano gimtajame mieste Berise, jie pradėjo dirbti dviejose svarbiausiose to meto mėsos perdirbimo gamyklose, daug atvykusių imigrantų ten susirado darbą. Tai buvo didelių pastangų ir pasiaukojimo etapas.

Tuo pačiu metu jie patys augino gyvulius ir dirbo žemę. Tai ne tik padėjo išlaikyti

šeimą, bet ir atspindėjo kaimo gyvenimo būdą, kurią jie atsivežė iš Lietuvos“, – sako Santiago.

Santiago proseneliai ir senelis | Asmeninio archyvo nuotr.

Pora susilaukė vienintelio sūnaus – Santiago senelio Alfonso. Šeimoje buvo kalbama lietuviškai, o vėliau pašnekovo senelis pats savo tėvus mokė ispanų kalbos.

„Taip jis tapo tiltu tarp dviejų kultūrų ir dviejų kartų“, – tikina lietuviškų šaknų turintis argentinietis.

Pasak Santiago, išlaikyti lietuvišką tapatybę tada reiškė susiburti į bendruomenę. Jo proseneliai tai darė per „Nemuno“ lietuvių klubą, kuriam šiandien priklauso ir pats Santiago. Tiesa, anuomet jis buvo žinomas kitu pavadinimu – „Vargdienis“. Ten susitikę lietuvių imigrantai dainuodavo, šokdavo, gamindavo tradicinius patiekalus ir prisimindavo gimtinę, kurią paliko.

Nuo vaikystės girdėjo apie Lietuvą

Patį Santiago su Lietuva sieja tėčio giminės linija. Jo senelis Alfonsas šeimą sukūrė su argentiniete, o Santiago mama ir jos šeima – taip pat argentinietiškos

kilmės. Visgi pašnekovas pasakoja, kad ryšys su Lietuva mezgėsi jau vaikystėje, kai būdamas 6-erių jis pradėjo šokti tautinių šokių kolektyve.

„Negaliu tiksliai pasakyti, kada pats supratau apie savo šaknis, bet prisimenu, kad mano senelis visada jas išlaikė mūsų kasdieniame gyvenime: per dainas, tradicinius patiekalus ir bandymus mus mokyti kalbos“, – pasakoja pašnekovas.

Akimirka iš Santiago Markaus (dešinėje) gyvenimo | Asmeninio archyvo nuotr.

Iš šeimoje girdėtų istorijų jis apie Lietuvą susidarė mažos, ilgomis ir šaltomis žiemomis išsiskiriančios šalies išpūdį. Žmones Santiago įsivaizdavo santūresnius ir mažiau reiškiančius emocijas, palyginti su argentiniečiais, kur fizinis kontaktas ir spontaniškumas yra kasdienis.

„Tačiau, užuot vertinęs tai kaip neigiamą dalyką, supratau, kad čia yra kultūriniai skirtumai – kitoks bendravimo būdas, kurį suformavo šalies istorija, klimatas ir socialinis kontekstas. Galiausiai mano įsivaizdavimas buvo stipriai paveiktas prisiminimų, nostalgijos ir ankstesnių kartų perduotų patirčių, todėl tas vaizdas buvo neišsamus, bet kupinas emocinės prasmės“, – mintimis dalijasi Santiago.

Augančiam toli nuo Lietuvos pašnekovui Lietuva reiškė ne tiek konkrečią vietą, kiek tam tikrą jo šeimos gyvenimo dalį.

„Tai reiškė kažką, kas, nors ir geografiškai toli, visada buvo emociškai artima“, – sako lietuvių kilmės argentinietis.

Santiago Markus su „Nemuno“ kolektyvu Lietuvoje | Asmeninio archyvo nuotr.

Jaudulio ir nuostabos pripildyta pirma kelionė

Santiago Lietuvoje pirmą kartą apsilankė 2018 metais. Tokia galimybė jam pasitaikė per studentų mainų programą, kurią organizavo lietuvių bendruomenė. Pašnekovas pabrėžia – nors tuomet buvo labai jaunas, jis suprato, kokia ypatinga ši kelionė.

„Tai buvo ne tik dar viena šalis, bet ir mano protėvių žemė. Patirtis buvo nepamirštama. Lietuvoje praleidau 15 dienų. Tada pirmą kartą pamačiau sniegą – man tai buvo visiškai nauja. Gyvenau su lietuvių šeima Radviliškyje, ten susipažinau su savo pirmuoju lietuviu draugu Devidu. Jo šeima mane priėmė netikėtai šiltai, atverdama man savo namų duris ir kasdienį gyvenimą.

Tai buvo tikri kultūriniai mainai, per juos ne tik sužinojau apie jų papročius, bet ir pasidalinau savo kultūra ir savo, kaip lietuvių palikuonio Argentinoje, istorija“, – pasakoja Santiagas.

Akimirka iš Santiago Markaus pirmosios viešnagės Lietuvoje.
Santiago antras nuo kairės | Asmeninio archyvo nuotr.

Pirmuosius iš Argentinos atvykusio pašnekovo įspūdžius lydėjo jaudulys ir nuostaba. Jį stebino visa, kas aplink: skambanti lietuvių kalba, architektūra, kraštovaizdis ir, žinoma, visai kitoks klimatas.

„Mane labiausiai sužavėjo tai, kaip istorija yra giliai įsišaknijusi kasdieniame gyvenime. Tai jaučiama architektūroje, paminkluose, pokalbiuose ir stipriame tautinio identiteto jausme.

Taip pat mane nustebino tam tikri kultūriniai skirtumai žmonių tarpusavio santykiuose. Kaip argentinietis esu pripratęs prie spontaniškesnio ir išraiškingesnio bendravimo, o Lietuvoje pirmuosius kartus susitikęs su žmonėmis pajutau, kad jie yra santūresni. Vėliau pastebėjau, kad už to pirminio formalumo slypi santykių gilumas ir ištikimybė“, – mintimis dalijasi pašnekovas.

Panoro pagyventi Lietuvoje

Kaip pasakoja Santiago, idėja atvykti pagyventi į Lietuvą kilo sudalyvavus šešias savaites trukusioje jaunimo programoje „Bring Together“. Jos metu lietuviškų šaknų turintis argentinietis susipažino su kitais jaunais žmonėmis iš viso pasaulio, kurie didžiavosi savo lietuviška kilme ir troško geriau pažinti Lietuvą.

Anot pašnekovo, programa padėjo sustiprinti lietuvišką tapatybę ir supažindino su įvairiomis profesinėmis ir akademinėmis galimybėmis. Be to, programos dalyviai aplankė daug Lietuvos miestų, muziejų, parkų ir istorinių vietų.

„Per tas savaites Lietuva nustojo būti tik mano protėvių šalimi ir tapo vieta, su kuria jčiau galimybę sieti savo ateitį“, – sako Santiago.

Akimirka iš Santiago Markaus gyvenimo | Asmeninio archyvo nuotr.

Pašnekovas Lietuvoje praleido 8 mėnesius nuo pernai birželio iki šių metų sausio pabaigos. Jis norėjo geriau pramokti lietuvių kalbą, kurią įvardija kaip vieną iš didžiausių iššūkių.

„Tai sudėtinga kalba, labai skiriasi nuo ispanų ir turi sudėtingą gramatinę struktūrą“, – pabrėžia Santiago.

Didžiąją dalį laiko lietuvių kilmės argentinietis praleido Vilniuje, o paskutinį mėnesį – Kaune. Pasak Santiago, ilgiau pabuvęs šalyje jis pamatė Lietuvą kitokiomis, nebe turisto akimis, pajuto kasdienio gyvenimo ritmą.

„Pagerinau savo kalbos lygį ir giliau supratau lietuvių mentalitetą, humoro jausmą ir mąstymą. Trumpai dalyvavau šokių ir dainų kolektyve „Šviesa“ – tai buvo patirtis, kuri sustiprino mano ryšį su kultūra“, – teigia pašnekovas.

Lietuviška ir argentinietiška tapatybė

Santiago pabrėžia, kad per tuos mėnesius, praleistus Lietuvoje, jis pajuto, kokia svarbi lietuviams yra kalba, kultūra ir kolektyvinė atmintis.

„Tas ryšys su savo istorija atsispindi ne tik per pagarbą tradicijoms, bet ir per tai, kaip šalis planuoja savo ateitį. Per savo viešnagę sutikau daug jaunų žmonių, kurie yra pasiryžę prisidėti prie šalies augimo ir stiprėjimo“, – mintimis dalijasi lietuvių kilmės argentinietis.

Santiago ypač vertina lietuvių nuoširdumą. Anot pašnekovo, kai užsimezga pasitikėjimas, galima neabejoti draugystės tikrumu.

„Užuot lietuvius apibūdinęs paprastais žodžiais, sakyčiau, kad tai tauta, kuri sujungia istorinę stiprybę, atsidavimą ir aiškią kultūrinę tapatybę“, – sako lietuvių kilmės argentinietis.

Dabar lietuviškos šaknys Santiago dar svarbesnės. Šeimos istoriją papildė ir asmeninis ryšys su Lietuvoje atrastais giminaičiais. Kaip apibūdina jis pats, taip istorinė gija, jungianti su protėviu kraštu, tapo gyva ir apčiuopiama.

Santiago Markus su Lietuvoje gyvenančiais giminaičiais | Asmeninio archyvo nuotr.

Santiago giminaičiai Lina, Vitalija ir Remigijus kilę iš Panevėžio ir Biržų. Lina yra giminaitė iš prosenelės pusės, o Vitalija ir Remigijus – iš prosenelio pusės.

„2009 metais Vitalija atvyko į Argentiną su Panevėžio šokių grupe „Grandinėle“, kur šoko jos sūnus. Ten ji sutiko mano senelį, šis susidomėjęs pradėjo klausinėti, ar kas nors nepažinojo jo tėvo. Atsekę kelias sąsajas, jie atrado, kad yra giminės“, – pasakoja pašnekovas.

Santiago pabrėžia nejaučiantis, kad jo tapatybė būtų pasidalinusi. Pasak lietuvių kilmės argentiniečio, jame dera dvi kultūros.

„Patirtis Lietuvoje sustiprino tą mano dalį, kuri anksčiau buvo labiau simbolinė nei reali. Kalbos mokymasis, gyvenimas tarp vietos žmonių ir kultūros pažinimas iš vidaus mano ryšį pavertė asmenišku. Tai mano tapatybė, kurią sąmoningai pasirinkau puoselėti ir stiprinti. Esu lietuvis ne tik pagal kilmę, bet ir savo pasirinkimu bei įsitikinimu“, – mintimis dalijasi pašnekovas.

Akimirka iš Santiago Markaus gyvenimo | Asmeninio archyvo nuotr.

Lietuviškumą palaiko ir Argentinoje

Ir Argentinoje Santiago nenutolsta nuo lietuviškumo. Jis dalyvauja Beriso lietuvių bendruomenės gyvenime – drauge švenčia lietuviškas šventes, skanauja lietuviškus patiekalus. Juos bando ruošti ir pats.

„Nesu geriausias virėjas, bet kai reikia pagaminti tradicinį patiekalą, tikrai pasistengiu“, – šypsosi lietuvių kilmės argentinietis.

Pašnekovas galėtų įsivaizduoti ir savo gyvenimą Lietuvoje. Santiago pabrėžia čia besijaučiantis patogiai, o ir galimybių, jo manymu, šalyje netrūksta.

„Žinoma, kiekvienas planas gyvenime apima ir praktinius aspektus, pavyzdžiui, klausimus, susijusius su leidimu gyventi ar pilietybe. Bet tai matau kaip natūralią proceso dalį, o ne kaip kliūtį. Kad ir kur būčiau fiziškai, žinau, kad Lietuva yra reikšminga mano tapatybės dalis. Neatmetu galimybės, kad vieną dieną šis ryšys gali virsti apsisprendimu tęsti savo kelią protėvių žemėje“, – sako pašnekovas.